

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
д.е.н., професор.
Семенова В.Г. _____
(підпис)
“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)

За магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»

на тему: **«Шляхи зростання продуктивності праці в підприємницьких
структурах сільськогосподарського машинобудування» на прикладі ТОВ
«АГРО-ВЕЛЕС LTD»**

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Прокопова Анастасія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Малишко Валерій Семенович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ - ЯК ОДНА З НАЙВАЖЛИВІШИХ КАТЕГОРІЙ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
1.1. Сутність, показники і значення зростання продуктивності праці.	
1.2. Класифікація факторів і резервів зростання продуктивності праці на промисловому підприємстві.....	
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА РІВНЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В ТОВ «АГРО-ВЕЛЕС LTD»	
2.1. Характеристика досліджуваного підприємства та аналіз рівня основних показників його виробничо-господарської діяльності	
2.2. Дослідження рівня і динаміки продуктивності праці в ТОВ «Агро-Велес LTD».....	
2.3. Дослідження впливу факторів на динаміку продуктивності праці на основі використання економіко-математичних методів аналізу.....	
2.4. Дослідження впливу продуктивності праці на динаміку зміни обсягу виробництва та валового прибутку в ТОВ «Агро-Велес LTD».....	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах посиленої конкуренції досягнення стійкого розвитку та конкурентних переваг підприємства на ринку стає можливим за умови впровадження інновацій та підвищення ефективності його господарської діяльності, у тому числі за рахунок зростання продуктивності праці. Підвищення продуктивності праці — це складний процес, але він є економічно необхідним для будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки сприяє розв'язанню багатьох економічних і соціальних проблем. Його економічна сутність полягає в зменшенні кількості затрат на виробництво одиниці продукції, або збільшенні обсягів виробництва продукції при затратах однієї і тієї ж кількості часу.

Теоретичні аспекти продуктивності праці знайшли відображення в працях таких вітчизняних та закордонних вчених та економістів, як Богиня Д. П., Гетьман О. О., Грішнова О. А., Єлець О. П., Завіновська Г. Т., Іваненко В. М., Лукашевич В. М., Метеленко Н. Г., Сінк Д. С., Семикіна М. В., Пеліхов Є. Ф., Шваб Л. І. та ін. У цих наукових працях розглядаються підходи щодо визначення продуктивності праці як економічної категорії, класифікації факторів, резервів її підвищення та ефективного управління продуктивністю праці на підприємстві.

Є сенс стверджувати, що питання, пов'язані з продуктивністю праці та зростанням її рівня, залишаються завжди актуальними. Їх вирішення є передумовою забезпечення конкурентоспроможності продукції, підвищення темпів розвитку економіки, рівня життя населення тощо.

На жаль, виняток органами статистики показника продуктивності праці з числа звітних знизило увагу керівників і фахівців до цього важливого чинника виробничо-господарської діяльності. Адже від рівня продуктивності праці залежить в значній мірі і обсяг виробленої продукції, і необхідна чисельність виробничого персоналу, його заробітна плата, собівартість продукції, рівень фондівіддачі і, в кінцевому рахунку, дохід підприємства.

Орієнтуючись на вищесказане ми вважаємо, що тема обрана для дослідження є багатогранною і актуальною в сьогоденній досить складній економічній ситуації в якій опинилися підприємства і вся господарська система України.

Мета дослідження полягає в розробці заходів, спрямованих на підвищення рівня продуктивності праці на досліджуваному підприємстві на основі теоретичних і аналітичних досліджень.

Мета роботи визначила коло поставлених завдань, рішення яких представлено в окремих розділах роботи.

Завдання дослідження:

- обґрунтувати необхідність дослідження проблеми підвищення продуктивності праці
- проаналізувати дискусійні підходи до визначення та вимірювання продуктивності праці.;
- охарактеризувати види продуктивності праці;
- дослідити різні ознаки класифікації резервів і факторів, що впливають на продуктивність праці;
- розглянути специфіку діяльності досліджуваного підприємства та вивчити інформацію щодо продукції підприємства;
- дати оцінку рівня і динаміки найважливіших показників діяльності підприємства;
- показати ступінь забезпеченість підприємства трудовими ресурсами та використання робочого часу;
- охарактеризувати динаміку показників продуктивності праці на досліджуваному підприємстві та за допомогою методів екстраполяції зробити прогноз даного показника;
- дослідити вплив факторів на динаміку продуктивності праці на основі використання економіко-математичних методів аналізу;
- дослідити вплив продуктивності праці на динаміку зміни обсягів виробництва та валового прибутку за досліджуваній період;

- запропонувати організаційно-економічні заходи, спрямовані на зростання продуктивності праці як за рахунок зростання обсягів виробництва так і шляхом оптимізації кадрового потенціалу.

Досліджуване підприємство - ТОВ «Агро-Велес LTD» це молода компанія, що досить динамічно розвивається. На сьогоднішній день під її маркою серійно випускаються комбіновані ґрунтообробні агрегати, дискові борони, зернові механічні та сівалки точного висіву, культиватори, відвальні і оборотні плуги і глибокорозпушувачами. Це дозволило виробникам виконувати ідеальну посівну кампанію. Спектр вироблюваних запасних частин до ґрунтообробної техніки вітчизняного та іноземного виробництва перевищує 2000 найменувань. Орієнтуючись на першочергове задоволення потреб клієнтів і порядність у ділових відносинах, фірма завоювала імідж надійного партнера. Співпраця з компанією гарантує клієнтам бездоганну якість обслуговування, оперативне вирішення всіх питань і цілодобову клієнтську підтримку.

Продукція фірми добре зарекомендувала себе не тільки на українському ринку, а й за її межами. Вироби, виготовлені ТОВ «Велес-Агро ЛТД», постачаються в Росію, Молдову, Болгарію, Румунію, Білорусь, Узбекистан.

Об'єктом дослідження є процес формування конкурентного рівня продуктивності праці на основі комплексного аналізу техніко-економічної діяльності досліджуваного підприємства і розробки відповідних заходів.

Предмет дослідження – продуктивність праці, як потужний важіль підвищення конкурентоздатності досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. Методологічною основою даної роботи є застосування як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового пізнання. У роботі використано методологічні елементи законів діалектики, методи наукової абстракції, аналізу та синтезу, фінансово-економічний аналіз, аналітичний метод, порівняльний, статистичні та економіко-математичні методи.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в обґрунтуванні заходів, що підсилять конкурентоздатність досліджуваного підприємства на основі формування дійових конкурентних переваг, націлених на зростання продуктивності праці.

Інформаційна база дослідження Закони України та інші нормативні документи з питань діяльності підприємства, підручники, навчальні посібники, рекомендовані Міністерством освіти та науки України, монографії та інші періодичні видання відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, бухгалтерська та фінансова звітність підприємства, а також Інтернет сайти.

Основні прикладні результати, що отримані у ході написання дипломної роботи: проведено комплексне дослідження формування рівня і динаміки показників функціонування виробничого персоналу, та продуктивності праці у тому числі, на підприємстві ТОВ «Агро-Велес LTD» із застосуванням комплексу економіко-статистичних методів аналізу; запропоновано конкретні заходи щодо збільшення рівня продуктивності праці на досліджуваному підприємстві.

Матеріали дипломної роботи, їх інтерпретація, висновки та пропозиції, представлені в дипломній роботі, можуть бути використані безпосередньо у практичній роботі підприємства ТОВ «Велес-Агро ЛТД» з метою підвищення ефективності використання виробничого персоналу, а також у створенні умов для продукування шляхів максимізації фінансових результатів, що є важливим чинником життєдіяльності підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (___ найменувань). Загальний обсяг роботи становить ___ сторінок. Основний зміст викладено на ___ сторінках. Робота містить ___ таблиць, ___ рисунків.

ВИСНОВКИ

Продуктивність праці є найважливішим планово-економічним показником, що характеризує не тільки ступінь раціонального використання трудових ресурсів на підприємствах, але і рівень ефективності всієї ринкової системи в країні. Тому, без сумніву, тема обрана для дослідження є багатогранною і актуальною в сьогоdnішній досить складній економічній ситуації в якій опинилися підприємства і вся господарська система України. Прискорення темпів підвищення рівня продуктивності праці має велике значення і відіграє важливу роль, а тому є об'єктивною необхідністю у розв'язанні багатьох економічних і соціальних проблем.

Проблематику дослідження ми будували на основі інформації по відомому в регіоні підприємстві сільськогосподарського машинобудування - ТОВ «Велес-Агро LTD». Воно займає вагоме місце у вітчизняному сільгоспмашинобудуванні, послідовно направляючи свої зусилля на забезпечення розвитку виробничих потужностей і науково-технічного потенціалу. Завод має в своєму розпорядженні виробничу базу з сучасним обладнанням, професійним трудовим колективом і достатнім досвідом у сільськогосподарському машинобудуванні.

ТОВ «Велес-Агро LTD» проектує перспективні зразки новітньої сільськогосподарської техніки, в основу якої закладені сучасні європейські та світові тенденції, дослідження наукових галузевих інститутів, побажання споживачів.

На сьогодні ТОВ «Велес-Агро LTD» знаходиться в числі лідерів південного регіону країни з виробництва техніки сільськогосподарського призначення, при виробництві якої використовуються комплектуючі та деталі європейських виробників.

Відповідно мети роботи нами вирішені всі поставлені завдання, а саме:

1. Розкриті, на наш погляд, важливі аспекти проблематики підвищення продуктивності праці підприємств, проаналізовані дискусійні підходи до визначення та вимірювання продуктивності праці. Знання сутності

продуктивності праці, її види та форми дає нам потужний важіль для збільшення прибутковості роботи колективів фірм та вирішення стратегічних завдань, що стоять перед ними в ринковій економіці.

2. Досліджені сучасні підходи до класифікації резервів і факторів, що впливають на продуктивність праці. Наведена класифікація, на наш погляд, сприятиме кращому їх розумінню, правильному орієнтуванню при їх створенні і досягненні відповідних результатів.

3. Дана загальна характеристика ТОВ «Агро-Велес LTD» однієї з провідних компаній України, що є визнаним лідером вітчизняного ринку сільськогосподарської техніки, який готовий запропонувати українським і європейським замовникам широкий асортимент сучасних моделей культиваторів, плугів, сівалок, інших ґрунтообробних агрегатів і запчастин до них.

4. Проведено аналіз результатів діяльності ТОВ «Велес-Агро LTD» охарактеризована динаміка найбільш важливих економічних показників, що формують уявлення про нинішній стан фірми.

5. Показано аналітичне дослідження рівня і динаміки продуктивності праці на досліджуваному підприємстві, а також зроблено аналіз кадрового потенціалу підприємства і оцінені можливі резерви зростання досліджуваного показника з цієї точки зору. Продуктивність праці в ТОВ «Велес-Агро LTD» за аналізований період на досить високому рівні і має позитивну тенденцію. Це характеризує підприємство як стійке, динамічно розвинуте, зі стійкими виробничими зв'язками.

6. Дано комплексний аналіз забезпеченості кадрового потенціалу та проаналізували рівень та динаміку важливіших показників продуктивності праці в ТОВ «Агро-Велес LTD» за аналізовані роки.

7. Важливим етапом у здійсненні аналітичного дослідження динаміки будь-якого з підсумкових показників діяльності на промисловому підприємстві є застосування економіко-математичних методів й електронно-обчислювальної техніки. Вивчено вплив факторів на динаміку продуктивності праці, а також

дослідження впливу продуктивності праці на рівень обсягів виробництва та валовий прибуток.

8. Вишукані резерви зростання обсягів виробництва та валового прибутку за допомогою застосування методів по-факторного аналізу. В перелік факторів була долучена продуктивність праці.

9. Розроблено рекомендації щодо створення відповідних економічних та соціальних передумов зростання продуктивності праці. Серед них дуже важливий важіль - перехід на аутсорсинг. Це стратегія, спрямована на підвищення прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі. У разі застосування аутсорсингу підприємство отримує можливість сконцентрувати ресурси на профільному бізнесі і не займатися побудовою і підтримкою, не пов'язаною з ним інфраструктури.

10. На нашу думку, для ефективного функціонування ринку сільськогосподарського машинобудування необхідна державна підтримка, яка повинна бути спрямована на:

- розробку ефективної Державної програми розвитку ринку сільськогосподарського машинобудування, що відповідатиме сучасним реаліям;
- створення комплексної програми інноваційного розвитку ринку сільськогосподарського машинобудування;
- подолання технологічного та інноваційного відставання вітчизняного сільгоспмашинобудування від світового шляхом оновлення технологічного устаткування підприємств за допомогою державного фінансування;
- здійснення нагляду за технічним станом сільськогосподарської техніки, створення і ведення її єдиного електронного реєстру;
- випробування та сертифікації нових технічних засобів, контролю їх якості, відповідності сучасним вимогам;
- сприяння взаємодії підприємств агропромислового комплексу з науко-дослідними установами.

Таким, чином, у результаті проведеного дослідження вирішено важливу наукову задачу виявлення резервів і шляхів зростання продуктивності та ефективності праці на досліджуваному підприємстві з метою створення найбільш ефективних умов діяльності досліджуваного підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз показників руху персоналу організації [Електронний ресурс]/ Ж. М. Балабанюк //Ефективна економіка. - 2011. - № 8. - С. 11 - 15. - Режим доступу:file:///C:/Users/F5/Downloads/efek_2011_8_9.pdf
2. Аникин Б. А. Аутсорсинг и аутстаффинг высокие технологии менеджмента: учеб. пособ. / Б. А. Аникин, И. Л. Рудая. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 320 с. – (Высшее образование).
3. Бабицький А. Моделі економічного зростання і проблема підвищення суспільної продуктивності праці // Вісник економічної науки України. - 2008. - № 1. - С. 22-28.
4. Берник М.Д. Значення продуктивності праці, резерви її підвищення та вплив на ефективність діяльності підприємства / М.Д. Берник // Продуктивність агропромислового виробництва. – 2012. - № 22. - С. 34- 36.
5. Волкова Н.А. Подвальна Н.Е. Організація та методика економічного аналізу: Навч.посібник.-Одеса:ОНЕУ,ротапринт.-2013.
6. Воронко О.С., Штепа Н.П. Економічний аналіз: навчальний посібник / Львів : «Новий світ-2000»,2011.
7. Генкин Б.М. Экономические и правовые основы повышения производительности и оплаты труда в России на основе применения новых технологий // Проблема ефективного використання та професійно-технічної підготовки кадрів промислового сектору економіки України: міжнар. наук.- практ. конф., м. Київ, 28-29 листопада 2007 р.: у двох томах. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – Т.1. – С.141-150.
8. Гиляровская Л.Т., Лысенко Д.В., Ендовицкий Д.А. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности:учеб. –ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008.

9. Гончаров В.М. Концептуальні проблеми ефективності праці в Україні // Вісник економічної науки України. - 2008. - № 2. - С. 33-37.
10. Гринькова В.М. Проблеми управління трудовими ресурсами підприємства: Наук. вид. / В. М. Гринькова, О. М. Ястремська. —К.: ХНЕУ, 2011. — 192 с.
11. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 535 с.
12. Давидюк Т. В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій / Т. В. Давидюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1(47). – С. 30–35.
13. Дзюба В. І. Продуктивність праці: способи оцінки та вимірювання / В. І. Дзюба // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». – 2013. - Вип. 5. – С. 57-61
14. Дієсперов В. Продуктивність праці - критерій стану і спроможності господарства // Україна: аспекти праці. - 2009. - №3. - С.41-45
15. Завиновская Г. Т. Экономика труда : учеб. пособие / Г. Т. Завиновская. – К. : КНЭУ, 2000. – 200 с.
16. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Навч. посіб. / Є.П. Качан, О.П. Дяків, В.М. Островерхов та ін.; За ред. Є.П. Качана. – К.: Знання, 2008. – 407 с.
17. Економічний аналіз продуктивності праці як засіб управління ефективністю виробництва [Електронний ресурс] / Н. В. Овсюк // Вісник Запорізького національного університету. - 2014. - № 3(23). - С. 21 - 30. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Vznu_eco_2014_3_5.pdf

18. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. І. Іляш, С. С. Гринкевич. – К. : Знання, 2010. – 476 с.
19. Качан Є.П. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / Є.П. Качан, О.П. Дяків, В.М. Островерхов. - К.: Знання, 2012. - 407 с.
20. Кір'ян Т. Професійне навчання кадрів на виробництві: проблеми фінансово-економічного забезпечення / Т. Кір'ян, М. Дрозач // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 4. – С. 23-27.
21. Кругляк Б.С. Економічний аналіз підприємств: Навч. посібник / Б.С.Кругляк, Т.П. Бондар, О.Б. Зайцева, А.І. Ковальов, Г.В. Скиба. – Хмельницький:Хмельницький державний університет, 2004. – 420 с.
22. Кудінова А. Аналіз продуктивності праці / А. Кудінова, Д. Верба // Справочник економіста. – 2009. – № 6. – С. 79-88
23. Куликов Г.Т. Шляхи регулювання оплати праці в Україні // Праця і зарплата. № 29. – 6 серпня 2008 р. – С. 4-6.
24. Лондар С.Л. Фінанси: навчальний посібник для ВНЗ / С.Л. Лондар, О.В.Тимошенко. – Вінниця : Нова Книга, 2009. – 384 с.
25. Макарович В. К. Продуктивність праці як квінтесенція ефективності трудової діяльності / В. К. Макарович, І. І. Бідзіля // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2014. – Вип. 2 (43). – С. 58–62.
26. Олійник О.В. Формування фінансових результатів сільськогосподарського виробництва / О.В. Олійник // Економіка АПК. – 2003. № 8. – С. 52
27. Олійник Т.І Продуктивність праці та структурні зміни в сільському господарстві / Т.І. Олійник, І.О. Олійник // Економіка АПК. - 2008. - №4. - С. 122-127.

28. Осипов В.І. Економіка підприємства : підручник для студ. вузів / В. І. Осипов; Одеський державний університет – Одеса : Маяк, 2005. – 717 с.
29. Попова І.А. Систематизація чинників, що впливають на рівень продуктивності праці й заробітної плати / І.А. Попова // Економіка та право. – 2010. – №1. – С. 118 – 119
30. Регулювання продуктивності праці на підприємствах [Електронний ресурс] / І. Б. Швець, М. Г. Борейко, Р. С. Распопов // Вісник Хмельницького національного університету. - 2010. - № 2. - С. 167 - 170. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_2/167-170.pdf
31. Семикіна М. В. Науково-методичні засади управління продуктивністю праці / М. В. Семикіна // Наук. вісн. ЧДІЕУ. – 2010. – № 2(6). – С. 160-167.
32. Семикіна М. В. Продуктивність праці: методологія вимірювання, передумови зростання / М. В. Семикіна // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2010. - Вип. 17. - С. 457-463.
33. Синк Д.С. Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль и повышение. – М.: «Прогресс», 1989. – 532 с.
34. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики.– К.: Державне підприємство «Інформаційно-аналітичне агенство», 2008. – 566 с.
35. Сутність продуктивності праці та шляхи її зростання [Електронний ресурс] / А. В. Долюк // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – 2014. - № 2. – С. 54. – Режим доступу: file:///C:/Users/USER/Downloads/boaa_2014_2_8.pdf
36. Трудові ресурси підприємства: сутність, структура та їх вплив на діяльність підприємства [Електронний ресурс] / О. О. Бойко, А. В. Ксьоншка, Ю. І. Перемишленікова // Бібліотечний вісник. – 2015. – С. 14 - 19. - Режим доступу: https://zenodo.org/record/18070/files/03_2_boyko-6.pdf

37. Хабибуллина С.А. Построение системы обучения в компании. / С.А. Хабибуллина, Е.М. Козлова // Управление развитием персонала, 2009. – № 3 (19). – С. 198-204.

38. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій [текст] : навч. посіб. / Н.Г. Шпанковська, Г.О. Король, К.Ф. Ковальчук [та ін.]; за ред. К. Ф. Ковальчука - К. : «Центр учбової літератури», 2012.

39. Щербак В.Г. Створення та використання конкурентних переваг персоналу в сучасних технологіях управління підприємством. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2006. – 162 с.

40. Янковий Р.В. Шляхи підвищення продуктивності та результативності праці на підприємстві / Р.В. Янковий, Т.С. Харченко // Економіка: реалії часу: науковий журнал. - 2013. - № 1 (6). - С. 23-26.